

Wyrok z dnia 14 czerwca 2005 r.

I PK 289/04

Wypowiedzenie warunków pracy lub płacy na podstawie art. 10 ust. 4 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy (jednolity tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 112, poz. 980 ze zm.) pracownikom podlegającym szczególnej ochronie przed wypowiedzeniem lub rozwiązaniem stosunku pracy z mocy przepisów Kodeksu pracy lub przepisów szczególnych, mogło być dokonane tylko po uprzedniej konsultacji w trybie art. 38 k.p.

Przewodniczący SSN Zbigniew Hajn (sprawozdawca), Sędziowie SN: Andrzej Kijowski, Roman Kuczyński.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 14 czerwca 2005 r. sprawy z powództwa Jolanty W. przeciwko D. Bankowi PBC SA z siedzibą w K. o przywrócenie do pracy, na skutek kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie z dnia 7 września 2004 r. [...],

1. o d d a l i ł kasację,
2. zasądził 900 (dziewięćset) zł tytułem częściowego zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego na rzecz powódki od strony pozwanej.

U z a s a d a n i e

Sąd Rejonowy dla Krakowa Nowej Huty w Krakowie-Sąd Pracy wyrokiem z 9 października 2000 r. oddalił powództwo Jolanty W. przeciwko Bankowi Współpracy Regionalnej SA w K. (obecnie D. Bank PBC SA w K.) o uznanie za niezgodne z prawem wypowiedzenia zmieniającego i przywrócenie dotychczasowych warunków pracy i płacy. Sąd uznał, że powództwo należało oddalić, albowiem powódka uchybiła z własnej winy siedmiodniowemu terminowi z art. 264 § 1 k.p. Apelację powódki od powyższego orzeczenia Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Krakowie oddalił wyrokiem z 24 kwietnia 2001 r. W wyniku kasacji powódki Sąd Najwyższy wyrokiem z 7 sierpnia 2002 r. (I PKN 480/01) uchylił wyrok Sądu Okręgowego oraz poprzedzający go wyrok Sądu Rejonowego i przekazał sprawę temu Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach procesu w postępowaniu kasacyjnym.

Rozpoznając sprawę ponownie Sąd Rejonowy dla Krakowa-Nowej Huty - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z 30 września 2003 r. zasądził od pozwanego D. Bank PBC SA na rzecz powódki 45.000 zł, z ustawowymi odsetkami, oddalił powództwo w części dotyczącej roszczenia o przywrócenie do pracy i zasądził od pozwanego na rzecz powódki koszty zastępstwa procesowego w kwocie 180 zł. Sąd ustalił, że Jolanta W. była zatrudniona przez pozwanego od 6 stycznia 1992 r., w tym od 15 marca 1999 r. na stanowisku dyrektora Banku. W dniu 26 lutego 2000 r. wręzione zostało powódce wypowiedzenie warunków pracy i płacy. Sąd Rejonowy stwierdził, że pozwany nie dochował wymogów formalnych dotyczących wypowiedzenia umowy o pracę. Zgodnie z art. 38 k.p. o zamiarze wypowiedzenia pracownikowi umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony pracodawca zawiadamia na piśmie reprezentującą pracownika zakładową organizację związkową, podając przyczynę wypowiedzenia. Powódka w chwili podejmowania przez pozwanego decyzji o zamiarze wypowiedzenia zmieniającego, była członkiem Związku Zawodowego Pracowników BWR SA w K., ponadto była członkiem komisji rewizyjnej. Wobec powyższego znajdował do niej zastosowanie art. 38 k.p., ponieważ zgodnie z art. 42 k.p. przepisy o wypowiedzeniu umowy o pracę stosuje się odpowiednio do wypowiedzenia wynikających z umowy warunków pracy i płacy. Sąd uznał, że przywrócenie powódki do pracy byłoby niecelowe, z uwagi na fakt, że pracuje ona u innego pracodawcy i sama dopuściła możliwość orzeczenia o zasądzeniu na jej rzecz odszkodowania z tytułu niezgodnego z prawem wypowiedzenia warunków pracy i płacy.

Orzeczenie Sądu Rejonowego zaskarżyła strona pozwana.

Sąd Okręgowy apelację tę oddalił. Sąd stwierdził, że wypowiedzenie warunków pracy i płacy dokonane zostało przez pozwanego pracodawcę bezspornie w warunkach z art. 10 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 1990 r. Nr 4, poz. 19 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym w dacie złożenia powódce oświadczenia o wypowiedzeniu jej warunków pracy i płacy i z przyczyn w tej ustawie wskazanych. Niekwestionowane jest

również ustalenie Sądu Rejonowego, że w chwili wręczania powódce wypowiedzenia była ona członkiem zakładowej organizacji związkowej, pełniąc w niej funkcję członka komisji rewizyjnej oraz to, że pozwany pracodawca nie zwracał się do jej związku zawodowego, ani o informację o pracownikach będących jego członkami, ani z informacją o zamiarze wypowiedzenia powódce warunków pracy i płacy. Dowodzi to jednoznacznie trafności oceny Sądu Rejonowego, że w myśl zasady z art. 42 § 1 k.p., pozwany dokonał wypowiedzenia zmieniającego powódce warunki pracy z naruszeniem art. 38 k.p., a pośrednio także art. 30 ust. 2¹ ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz.U. Nr 55, poz. 234 ze zm.), zgodnie z którym w indywidualnych sprawach ze stosunku pracy, w których przepisy prawa pracy zobowiązują pracodawcę do współdziałania z zakładową organizacją związkową, pracodawca jest obowiązany zwrócić się do tej organizacji o informację o pracownikach korzystających z jej obrony, zgodnie z przepisami ust. 1 i 2. Powyższe ustalenia, zgodnie z art. 45 § 1 i 2 k.p. w związku z art. 42 § 1 k.p., dają podstawę do zasądzenia powódce odszkodowania za dokonane z naruszeniem prawa wypowiedzenie warunków umowy, o którym orzeczono zaskarżonym wyrokiem. Sąd Okręgowy stwierdził również - między innymi - że pozwany naruszył obowiązek z art. 38 k.p., gdyż 26 lutego 2000 r. wypowiedział powódce warunki pracy i płacy, w okolicznościach z art. 10 ustawy z 28 grudnia 1989 r. z przyczyn w niej wskazanych, a żaden przepis ustawy - bez względu na to czy powódka, jako członek związku korzystała ze szczególnej ochrony jako jego działaczka - nie zwalniał go z powinności stosowania art. 38 k.p. lub skonsultowania zamiaru wypowiedzenia powódce warunków pracy i płacy na mniej korzystne z organizacją związkową, której była członkiem. Z norm zawartych w art. 10 ust 2 i 3 ustawy z 28 grudnia 1989 r. wynika wszak wniosek jednoznacznie przeciwny.

W kasacji pozwany zaskarżył w całości powyższy wyrok Sądu Okręgowego opierając ją na podstawie naruszenia prawa materialnego: (1) przez błędną wykładnię art. 42 § 1 k.p. w związku z art. 5 ust. 5 i art. 10 ust. 4 ustawy z 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy, przez to, że Sądy obu instancji pominęły okoliczność, iż w powołane przepisy ustawy z 28 grudnia 1989 r. stanowiły *lex specialis* w stosunku do art. 42 § 1 k.p.; (2) przez błędną wykładnię art. 38 k.p. w związku z art. 30 ust. 2¹ i art. 32 ust. 1 ustawy z 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych, przez uznanie przez Sądy obu instancji, że pozwany nie dochował wymogów formalnych dotyczących wypowiedzenia zmienia-

jącego powódce warunki umowy o pracę wbrew ciężącemu na nim obowiązki; (3) przez błędną wykładnię art. 8 k.p. w związku z art. 32 ust. 1 ustawy o związkach zawodowych, przez uznanie przez Sądy pierwszej i drugiej instancji, że fakt aktywności związkowej powódki i jej wyboru do komisji rewizyjnej nowozawiazanej zakładowej organizacji związkowej w czasie długotrwałej choroby powódki, która uniemożliwiła jej wykonywanie pracy, nie ma wpływu na roszczenie powódki, gdyż aktywność związkowa nie dokonywała się wbrew prawu ani nie służyła wyłącznie zapewnieniu powódce ochrony trwałości jej stosunku pracy.

Skarżący wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Rejonowego i o orzeczenie co do istoty sprawy, względnie przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania za wszystkie instancje.

W uzasadnieniu kasacji pełnomocnik skarżącego - między innymi - szeroko uzasadnił twierdzenie, że Sąd Okręgowy wbrew ustaleniom dowodowym dokonany w toku postępowania przyjął, iż pracodawca był świadomy faktu zarówno istnienia związku zawodowego, jak i przynależności związkowej i pełnionej przez powódkę funkcji w tej organizacji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarżący oparł kasację wyłącznie na podstawie naruszenia przepisów prawa materialnego. W związku z tym Sąd Najwyższy jest związany podstawą faktyczną zaskarżonego wyroku przy ocenie naruszenia prawa materialnego. W postępowaniu kasacyjnym Sąd Najwyższy nie bada bowiem trafności ustaleń faktycznych sądu drugiej instancji, jeżeli skarżący, tak jak w rozpoznawanej sprawie, nie zarzuca naruszenia przepisów postępowania (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 11 października 1996 r., III CKN 1/96, Palestra 1997 nr 3-4, str. 227; z 26 września 2001, IV CKN 427/00, LEX nr 52755).

W uzasadnieniu kasacji zarzuca się i obszernie argumentuje, że w zaskarżonym wyroku przyjęto, iż pracodawca był świadomy istnienia związku zawodowego oraz przynależności związkowej powódki i pełnionej przez nią funkcji związkowej, co zdaniem autorki kasacji, pełnomocnika pozwanego - pozostaje w sprzeczności z ustaleniami dowodowymi. Fakt ten nie wynika jednak z ustaleń faktycznych przyjętych jako podstawa zaskarżonego wyroku, a powyższemu twierdzeniu nie towarzy-

szy wskazanie przepisów postępowania, które Sąd Okręgowy naruszył przyjmując takie ustalenia. W tym stanie rzeczy należy przyjąć, zgodnie z ustaleniami Sądu Okręgowego, że powódka w chwili wręczania jej wypowiedzenia warunków pracy i płacy była członkiem zakładowej organizacji związkowej, pełniąc w niej funkcje członka komisji rewizyjnej, a pracodawca nie zwracał się do związku zawodowego ani o informację o pracownikach będących członkami tego związku, ani z informacją o zamiarze wypowiedzenia powódce warunków pracy i płacy. W tym, niepodważonym stosownymi zarzutami procesowymi, stanie faktycznym należy uznać za trafną ocenę przyjętą przez Sąd Okręgowy, że pozwany naruszył obowiązek konsultacji zamiaru wypowiedzenia powódce warunków pracy i płacy wynikający z art. 38 k.p. Bezpodstawny okazał się zatem zarzut naruszenia przez zaskarżony wyrok art. 38 k.p. w związku z art. 30 ust. 2¹ i art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz.U. Nr 55, poz. 234 ze zm., w brzmieniu obowiązującym w okresie objętym sporem).

Niezasadny okazał się również zarzut naruszenia przez błędną wykładnię art. 42 § 1 k.p. w związku z art. 5 ust. 5 i art. 10 ust. 4 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw, poprzez pominięcie, że powołane przepisy tej ustawy stanowiły *lex specialis* w stosunku do art. 42 § 1 k.p. W tej kwestii trafnie Sąd Okręgowy uznał, że żaden przepis nie zwalniał pozwanej z określonej w art. 38 k.p. powinności skonsultowania zamiaru wypowiedzenia powódce warunków pracy i płacy. W szczególności stosowanie tego przepisu nie było, wbrew twierdzeniu kasacji, wyłączone przez art. 10 ust. 4 ustawy z 28 grudnia 1989 r. Zgodnie z tym ostatnim przepisem pracownikom, o których mowa w ust. 3 (tj. których stosunek pracy podlega szczególnej ochronie przed wypowiedzeniem lub rozwiązaniem z mocy przepisów Kodeksu pracy lub przepisów szczególnych), kierownik zakładu pracy mógł wypowiedzieć warunki pracy i płacy, jeżeli z przyczyn określonych w art. 1 ust. 1 nie było możliwe dalsze ich zatrudnianie na dotychczasowych stanowiskach pracy. Odczytanie tego przepisu łącznie z jej ust. 2 i 3 prowadzi do jednoznacznego wniosku, że pracownikom podlegającym takiej ochronie wypowiedzenie warunków pracy lub płacy mogło być dokonane tylko po uprzedniej konsultacji w trybie art. 38 k.p. Artykuł 10 ust. 2 ustawy z 28 grudnia 1989 r. stanowił bowiem, że przy wypowiedzaniu pracownikom stosunków pracy, a także warunków pracy i płacy, przepisy art. 38 k.p. miały zastosowanie, z zastrzeżeniem przepisów ust. 3, a za-

strzeżenie to odnosiło się do wzmożenia ochrony przed wypowiedzeniem definitywnym przez zastąpienie konsultacji dalej idącym uprawnieniem do zgłoszenia przez zakładową organizację związkową sprzeciwu wobec rozwiązania stosunku pracy, i nie wpływało na wypowiedzenie zmieniające. Słusznie też Sąd Okręgowy wskazał, że w świetle art. 10 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. obowiązek przeprowadzenia konsultacji określonej w art. 38 k.p. spoczywał na pracodawcy niezależnie od tego, czy pracownik podlegał ochronie szczególnej, czy nie. Ta konstatacja powoduje, że dla oceny naruszenia przez stronę pozwaną art. 38 k.p. obojętne jest, czy powódka podlegała czy nie podlegała ochronie szczególnej jako członek komisji rewizyjnej. Zwalnia to od rozważania skomplikowanych w tym zakresie, zważywszy okoliczności niniejszej sprawy, implikacji wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 7 kwietnia 2003 r. (P 7/02, OTK-A 2003 nr 4, poz. 29; Dz.U. Nr 63, poz. 590), uznającego z dniem 15 kwietnia 2003 r. art. 32 ust. 1 ustawy o związkach zawodowych, w brzmieniu obowiązującym do 30 czerwca 2003 r., w zakresie w jakim przewidywał ochronę trwałości stosunku pracy członków komisji rewizyjnej związku zawodowego, za sprzeczny z art. 32 Konstytucji (zob. szczegółową analizę tej kwestii w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z 21 października 2004 r., I PK 676/03). Niezrozumiały jest natomiast zarzut naruszenia art. 5 ust. 5 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. Przepis ten stanowił, że w sytuacjach wskazanych w jej art. 1 ust. 1 umowy o pracę zawarte na czas określony lub na czas wykonania określonej pracy mogą być rozwiązane przez każdą ze stron za dwutygodniowym wypowiedzeniem. Jak widać z jego treści, nie miał on więc związku z okolicznościami niniejszej sprawy.

Nietrafny jest także zarzut naruszenia prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 8 k.p. w związku z art. 32 ust. 1 ustawy o związkach zawodowych, poprzez uznanie przez Sądy pierwszej i drugiej instancji, że fakt aktywności związkowej powódki i jej wyboru do komisji rewizyjnej nowo zawiązanej zakładowej organizacji związkowej w czasie długotrwałej choroby powódki, która uniemożliwiała jej wykonywanie pracy, nie ma wpływu na roszczenie powódki, gdyż aktywność związkowa nie dokonywała się wbrew prawu ani nie służyła wyłącznie zapewnieniu powódce ochrony trwałości jej stosunku pracy. Nietrafność tego zarzutu wynika stąd, że Sąd Okręgowy oparł rozstrzygnięcie na uzasadnionym w ustalonym stanie faktycznym twierdzeniu, że pozwana naruszyła art. 38 k.p. nie konsultując zamiaru wypowiedzenia powódce warunków pracy i płacy z zakładową organizacją związkową. Dla tej podstawy wyroku obojętne jest zatem, czy powódka nadużyła swoich praw podmio-

towych dążąc do objęcia funkcji chronionej na podstawie art. 32 ust. 1 ustawy o związkach zawodowych. Skarżąca nie zgłosiła natomiast zarzutu naruszenia art. 8 k.p. w związku z art. 38 k.p.

Wobec powyższego Sąd Najwyższy, na podstawie art. 393¹² k.p.c., orzekł jak w sentencji.

=====